

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady dňa 9. 11. 2022

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: PGO-RPMS/2022/00050

Programová služba: Jednotka

Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska

Číslo licencie: TD/1

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. PGO-RPMS/2022/00050 smerujúci voči vysielaniu programovej služby Jednotka vysielateľa Rozhlas a televízia Slovenska a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 13 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady oznámi podávateľovi podnetu na preverenie výsledok preverenia podnetu.

T: 21. 11. 2022

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady pre mediálne služby
dňa 9. 11. 2022

Podnet na preverenie č. PGO-RPMS/2022/00050 zo dňa 2. 9. 2022
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: Udeľovanie štátnych cien J. M. Hurbana
Deň a čas vysielania: 1. 9. 2022 o cca 11:41 h
Označenie podľa JSO: -

Programová služba: Jednotka
Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska
Číslo licencie: TD/1

Dátum: 28. 10. 2022

OBSAH PODNETU:

„Nesplnenie zákonnej povinnosti prekladu predstaviteľov. Vystúpenie rabína.“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (účinný od 1. 8. 2022):

§ 20

Všeobecné povinnosti vysielateľa

„(4) Vysielateľ je povinný

a) zabezpečiť pri vysielaní programov a iných zložiek programovej služby používanie štátneho jazyka, jazykov národnostných menšín a iných jazykov v súlade s osobitnými predpismi, 16)“

Ustanovenie § 5 ods. 1 písm. zákona č. 270/1995 Z. z.

(1) Vysielanie rozhlasovej programovej služby^{9a)} a vysielanie televíznej programovej služby^{9b)} sa na území Slovenskej republiky uskutočňuje v štátnom jazyku okrem vysielania

a) inojazyčných televíznych programov^{9c)} alebo iných zložiek televíznej programovej služby s titulkami v štátnom jazyku alebo ktorým bezprostredne predchádza alebo po ktorých bezprostredne nasleduje ich vysielanie v štátnom jazyku,

b) inojazyčných rozhlasových programov alebo iných zložiek rozhlasovej programovej služby, ktorým bezprostredne predchádza alebo po ktorých bezprostredne nasleduje ich vysielanie v štátnom jazyku a rozhlasových programov alebo iných zložiek rozhlasovej programovej služby v regionálnom vysielaní alebo lokálnom vysielaní určených pre príslušníkov národnostnej menšiny vrátane podujatí v priamom prenose,

c) rozhlasovej programovej služby Rozhlasu a televízie Slovenska určenej na vysielanie kultúrnych a informačných programov do zahraničia,¹⁰⁾

d) televíznych a rozhlasových jazykových kurzov a relácií s príbuzným zameraním,

e) hudobných diel s pôvodnými textami,

f) rozhlasových programov Rozhlasu a televízie Slovenska v jazykoch národnostných menšín a etnických skupín,¹¹⁾

g) audiovizuálnych diel alebo zvukových záznamov umeleckých výkonov šírených vysielaním v pôvodnej jazykovej úprave spĺňajúcej požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka,^{11a)}

h) audiovizuálnych diel, ktorých dabing v jazyku spĺňajúcom požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka bol vyrobený pred 1. januárom 2008 a ktoré boli odvysielané na území Slovenskej republiky pred 1. januárom 2008,

i) pôvodných jazykových prejavov jednotlivých osôb v jazyku spĺňajúcom požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka zaradených do spravodajských, publicistických a zábavných televíznych relácií alebo rozhlasových relácií,

j) podujatia v priamom prenose so simultánnym tlmočením do štátneho jazyka v rámci inojazyčnej relácie.

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ namietal voči údajnému nesplneniu zákonnej povinnosti prekladu predstaviteľov, pričom poukazoval na vystúpenie rabína vo vysielaní dňa 1. 9. 2022 o cca 12:30 h.

Podnet sa viaže na vysielanie mimoriadneho programu – zhruba hodinového slávnostného ceremoniálu udeľovania štátnych cien J. M. Hurbana, ktoré každoročne prebieha počas sviatku Dňa Ústavy SR. V rámci neho figurovalo v tomto roku 6 laureátov, medzi ktorými sa nachádzal

aj izraelský rabín Itzchack Jehuda Schapira, ktorý bol ocenený najmä za svoju aktivitu súvisiacu s obnovou židovských cintorínov na Slovensku. Po predstavení tohto laureáta mal prejav izraelský veľvyslanec Eitana Levona, ktorý čítal list od izraelského prezidenta Isaaca Herzoga. Potom nasledoval prejav samotného oceneného rabína I. J. Schapiru. Obaja spomínaní rečníci sa prihovárali v anglickom jazyku.

* * *

K vystúpeniu E. Levona počas ceremoniálu došlo v čase cca **12:10:52**, začal rozprávať v angličtine, pričom po uplynutí asi 38 sekúnd prerušil svoje rozprávanie a následne tlmočník v slovenskom jazyku zinterpretoval veľvyslancove slová. E. Levon pokračoval v angličtine (v čase cca **12:11:57**), cca minútovým vstupom, ktorý opätovne preložila tlmočnica. Hneď na to pokračoval (v čase cca **12:14:09**) prečítaním záverečnej state listu, ktoré boli taktiež následne preložené tlmočníkom (**12:14:30**).

V čase cca **12:15:49** dostal slovo ocenený rabín. Na rozdiel od E. Levona predniesol svoj približne dvanásťminútový prejav v anglickom jazyku súvisle, bez prerušenia. Po skončení jeho prejavu prišiel k mikrofónu tlmočník (**12:28:00**), ktorý zinterpretoval rabínov príhovor v **štátnom jazyku**. V rámci prejavov izraelského veľvyslanca aj rabína sme zaznamenali v ich prejavoch aj niekoľko hebrejských výrazov (pozdravné, modlitebné a pod.), ktoré neboli exaktne preložené. V prípade hebrejčiny však nešlo z ich strany o dlhé resp. celistvé prejavy. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa domnievame, že počas vysielania ceremoniálu nedošlo k porušeniu vyššie zmieňovaného ustanovenia § 5 ods. 1 písm. zákona č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku.

ZÁVER:

Na základe uvedeného sa nazdávame, že vysielateľ RTVS odvysielaním programu *Udeľovanie štátnych cien J. M. Hurbana* dňa 1. 9. 2022 **neporušil ustanovenie § 20 ods. 4 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách.**

Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

Prepis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (podnet na preverenie č. PGO-RPMS/2022/00050)

Monitorované vysielanie: Udeľovanie štátnych cien J. M. Hurbana
Deň vysielania: 1. 9. 2022
Čas vysielania: cca 11:41 h
Označenie podľa JSO: -

- časový kód cca:

11:40:00 začiatok monitorovaného záznamu

- prebiehajúci program *Dlhý, Široký, Bystrozraký*
- koniec programu *Dlhý, Široký, Bystrozraký*

11:41:07 začiatok ceremoniálu udeľovania štátnych cien J. M. Hurbana

- úvodná znelka (v obraze sa nachádza aj nápis: *Deň ústavy SR* a pod ním: *Štátne ceny J. M. Hurbana*)

- pohľad na sálu, kde vidieť hlavne prítomných hostí a čestnú stráž

- ceremoniál otvára úvodným prejavom Daniel Guspan, vedúci kancelárie NR SR

- pieseň o rodnej zemi v podaní speváka Samuela Tomečka

- príhovor Borisa Kollára, predsedu NR SR

- predstavenie 1. laureáta: kardinál Jozef Tomko (ocenenie in memoriam)

- prevzatie ceny a príhovor: arcibiskup Stanislav Zvolenský

- predstavenie 2. laureáta: profesor Karol Plank (ocenenie in memoriam)

- prevzatie ceny a príhovor: Tomáš Plank, syn K. Planka

- predstavenie 3. laureáta: profesorka Božidara Turzonovová

- prevzatie ceny a príhovor prof. Božidary Turzonovovej

- predstavenie 4. laureáta: Viliam Klimáček

- prevzatie ceny a príhovor Viliama Klimáčka

12:08:20

- predstavenie 5. laureáta: rabín Itzchack Jehuda Schapira

Daniel Guspan: „*Nasledujúcim laureátom štátnej ceny J. M. Hurbana je rabín Itzchack*

Jehuda Schapira. Rabin Itzchack Jehuda Schapira je podnikateľ a filantrop, ale tiež významná osobnosť židovskej ortodoxnej komunity v Izraeli. Ako priamy potomok slávneho učenca rabína, mysliteľa a hlavného predstaviteľa bratislavskej ješivy, židovskej náboženskej školy, Chatama Sófera, má osobnú väzbu na Slovenskú republiku. Rabínska dynastia Sóferovcov Schreiberovcov totiž viedla bratislavskú židovskú komunitu viac ako 130 rokov. Narodil sa v Jeruzaleme, ako syn rabína Abrahama Schapiru a bratislavskej rodáčky Tei Soferovej Schreiberovej. Študoval v Jeruzaleme v ješive, ktorú po príchode na územie dnešného Izraela v roku 1950, pod názvom Pressburg, založil jeho prastarý otec nadväzujúc tak na stáročnú tradíciu tejto inštitúcie v Bratislave. Po štúdiu vstúpil do rodinnej firmy, neskôr sa venoval vlastnému podnikaniu v oblasti domáceho textilu a potrieb a od roku 1997 sa sústreďuje na podnikateľské aktivity v sektore nehnuteľností a verejného zdravotníctva vo viacerých krajinách, vrátane Izraela, Spojeného kráľovstva, Nemecka a Švajčiarska. V roku 2015 založil neziskovú organizáciu Iniciatíva pre európske židovské cintoríny s cieľom preskúmať, zaevidovať a obnoviť židovské cintoríny v strednej a východnej Európe. Organizácia sa zaslúžila o obnovu doposiaľ viac než sto cintorínov v rôznych krajinách, vrátane Slovenskej republiky. Túto činnosť zdôvodňuje náboženským motívom, keďže v židovských náboženských textoch je napísané, že živi nemôžu prežiť bez toho, aby sa za nich mŕtvi modlili. Staráť sa o cintorín je preto svätou povinnosťou každého žida. Rabin Schapira je držiteľom viacerých ocenení za svoju filantropickú činnosť a za spoluprácu s iniciatívou pre európske židovské cintoríny. Dovoľte mi, aby som na pódiu privítal veľvyslanca štátu Izrael, pána Levona, aby prečítal list od prezidenta štátu Izrael, pána Herzoga, o ocenenom rabínovi Schapirovi.“

12:10:52 – 12:11:28

- začiatok príhovoru Eitana Levona, izraelského veľvyslanca (**v anglickom jazyku**, s prítomnosťou aj hebrejských výrazov), čítajúceho list prezidenta Herzoga:

Veľvyslanec: „*(Hebrejský podzrav) Dear rabbi Schapira, it was with great pride and pleasure that I learned of the decision to award you with the Jozef Miloslav Hurban price at the ceremonial meeting of the National council of the Slovak republic in recognition of your vital work founding the European Jewish Cemeteries Initiative. The mandate to never forget holocaust is one of the most important imperatives for our people, in fact for the whole of humanity.*”

12:11:29 – 12:11:55

- tlmočník predkladá úvodné slová veľvyslanca **v slovenskom jazyku:**

Tlmočník: „*Vážený rabin Schapira, s veľkou hrdosťou a potešením som sa dozvedel o rozhodnutí udeliť vám na slávnostnej schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky štátnu cenu Jozefa Miloslava Hurbana za vašu zásadnú prácu pri zakladaní iniciatívy európskych židovských cintorínov. Mandát nikdy nezabudnúť na holokaust je jedným z najdôležitejších imperatívov pre náš národ. Vlastne pre celé ľudstvo.*”

12:11:57 – 12:13:12

E. Levona pokračuje vo svojom prejave **v anglickom jazyku** s prítomnosťou aj hebrejských výrazov:

Veľvyslanec: „*But it is not only the memory of the holocaust that must be safeguarded. We must also guarantee the memory of the centuries old Jewish civilization in Europe that flourished and reached magnificent heights in the fields of scholarship and culture before its near total eradication in the holocaust. Dear rabbi Schapira, we have been friends for many years and I know how deeply you are committed to the amazing project. You are truly performing (hebrejský výraz) God's work in your diligent efforts to preserve and protect Jewish cemeteries across Europe as a physical reminder of our people's heritage on european*

soil. Through your remarkable project to protect physical sights you are protecting nothing less than memory itself from erasure. I am therefore truly heartened that the Slovak republic is recognizing your important contribution to humanity and history with this award."

12:13:13 – 12:14:06

- tlmočník interpretuje **v slovenskom jazyku** predošle slová veľvyslanca:

Tlmočník: *„Treba však chrániť nielen pamiatku holokaustu, musíme tiež zaručiť pamiatku na stáročia trvajúcu židovskú civilizáciu v Európe, ktorá prekvitala a dosiahla veľkolepé úspechy v oblasti vzdelanosti a kultúry než ju takmer úplne zničil holokaust. Drahý rabín Schapira, sme priatelia už mnoho rokov a viem, ako veľmi sa angažujete v tomto úžasnom projekte. Skutočne vykonávate (hebrejský výraz) Božie dielo vo svojom neúnavnom úsilí zachovať a chrániť židovské cintoríny v celej Európe, ako fyzickú pripomienku dedičstva nášho ľudu na európskej pôde. Svojím pozoruhodným projektom na ochranu fyzických pamiatok nechránite pred vymazaním nič menšie ako samotnú pamäť. Preto ma skutočne teší, že Slovenská republika týmto ocenením uznáva váš významný prínos pre ľudstvo a históriu.“*

12:14:09 – 12:14:30

- veľvyslanec vyslovuje záverečné slová svojho príhovoru **v anglickom jazyku** s prítomnosťou aj hebrejských výrazov:

Veľvyslanec: *„(Hebrejský výraz) May the Lord show you kindness as you have shown kindness. (Hebrejský výraz), dear friend. I wish you every success in this noble endeavour. Yours sincerely and (hebrejský pozdrav - shalom), Isaac Herzog, president of the state of Israel.“*

12:14:30 – 12:14:43

- tlmočník predkladá záverečné slová veľvyslanca **v slovenskom jazyku** s prítomnosťou aj hebrejských výrazov:

Tlmočník: *„Nech je k vám Hospodin taký láskavý, ako ste boli láskavý vy. (Hebrejský výraz), drahý priateľ. Prajem vám veľa úspechov v tomto ušlachtilom úsilí. Isaac Herzog, prezident štátu Izrael.“*

- prevzatie ceny (rabín Itzchack Jehuda Schapira)

12:15:49 – 12:27:50

- príhovor rabína **v anglickom jazyku** s prítomnosťou aj hebrejských výrazov:

Itzchack Jehuda Schapira: *„Your excellencies of president of the Slovak republic, your excellencies of president of the National Council of the Slovak republic, your excellencies of prime minister, your excellencies distinguished guests and distinguished friends, I am particularly privileged to receive this state price on such a important date to your country. It's really very fascinating. I'm standing here in this ancient and significant city of Bratislava, hugely significant to me personally and tightly touched and completely moved with blended feelings of both joy and sadness. As you know I am the direct descendent of the world Torah giant illuminate Chatam Sofer who lit and is still lighting entire Jewish world with his very many books of commentary on the Torah and his halakhic rulings. Chatam Sofer arrived in Bratislava 215 years ago and founded the Sofer rabbinical dynasty here in Bratislava for a period of the 176 years. During this period Chatam Sofer and his descendent, all of them my forefathers, led the most famous yeshiva from which thousands of graduates served as rabbis worldwide and mostly across entire european continent. This glorious time sadly ended when the vibrant jewish communities across Europe, including that of the Slovak republic, together with Torah pillars were tragically and brutally annihilated. In spite of the physical absence,*

the Torah works of Chatam Sofer and his decendent, taught here in Bratislava, remained eternal and are being studied in all rabbinical institutes diligently across the world including in the vibrant Pressburg Yeshiva in Jerusalem, the head of which has on a task of his presence here. He is the seventh in the dynasty. Bratislava remains the city of Torah known and familiar to every Torah student across the world. The last of the Sofer dynasty in Bratislava was indeed my late grandfather, renowned Cheshev Sofer, my mother's father. My mother too was born here in this town in 1931 and together with her father, mother and siblings was forced to flee from the town in 1943. A town that was so deeply engraved in their hearts and this for the simple one sole purpose to save their lives. (nezrozumiteľné) of twelve, my mother's memories of the life in Bratislava boast a Torah life and the wonderful mutual respect between Jews and non Jews, the communities great culture and moral, never abandoned her mind and never left her heart. It was her life's mission to convey to her children and in particularly to me as her eldest son all she observed in Bratislava during her years of childhood. She always pointed out how entire population in Bratislava paid tremendous respect to her father and grandfather as rabbies of the city. They were simply treated as kings. Today I return to the city on an occasion which truly delivers to entire world, to all nations, 3 highly important messages. The first message is that 950 jewish cemeteries, as the chairman of the Jewish federation reported to me, Mr Duda, in the Slovak republic are left completely abandoned and unattended only because the jewish communities who founded those cemeteries are no longer in place to look after the cemeteries. The holocaust is such a strong pain and should sit on every human beings mind. Both mourning it and doing the conclusions from it. The human conclusion out of it is to remain cautious to always stay humane and keep the person of a human being rather than that of a predatory animal. The second message is about empathy and this divides into two submessages each of them of paramount significance. Part one, the activity of our organization, ESJF, to save the still surviving cemeteries in Eastern and Central Europe, so many of them sadly without their tombstones, sent a strong message of empathy. This is the sacred and dedicated activity for the sake of those recipients that deceased who are not in the postion to reciprocate for the benefits that they are receiving. Saving, protecting and preserving the cemeteries and returning the dignity to the place which citizens purchased for good money is a classical act of empathy. We know that this activity will ultimately be rewarded by God Almighty. It is with extraordinary pleasure that I would like to highlight our activities in the Slovak republic. Our department for preservation and protection of cemeteries has already preserved two cemeteries and will during the course of this year preserve at least another three cemeteries. I am pleased to say that physical fencing and cleaning already began yesterday in Podolíneč. We have now on our action plan identify (nezrozumiteľné) of cemeteries, half of which have already undergone the rabin halakhic survey. Our mapping department which physically visits and surveys all Jewish cemeteries in Eastern and Central Europe to know what has been left, where they are, has already managed to survey half of the Slovak republic and is documented 343 cemeteries across at part of the Slovak republic. Part two of the message, the empathy demonstrated by your country to award me the state price for our activities to demonstrate your appreciation of our past present and future accomplishment for the sake of Jewish cemeteries demonstrate the significance of your empathy in the loudest possible way for which God Almighty will reward you. The difference between sympathy and empathy is that sympathy you have for a case you see and your kindness prevent you to allow this case stay unresolved. Sympathy in contrast is an extraordinary kindness in which you feel the pain of others even if you do not see the case as they are far away from you very distinctly located but your heart is so great that you feel their pain and their pain is your pain. On this note I take opportunity to loudly voice the pain I bear in my heart and I'm sure I'm speaking for most of the life residence around the globe who feels the pain for the lost of lives of Ukrainian and Russian soldiers and citizens. With this empathy we employ in our daily activities looking after

the deceased and ensuring that their burial places remain intact, I'm combining a call and prayer, please help us to bring to burial back to Israel two bodies of Israeli soldiers killed in Gaza eight years ago, Hadar Goldin and Oron Shaul. We are all equally keen to preserve and respect their eligibility to be buried in Israel. I was privileged to attend opening ceremony of the Slovak institute in Jerusalem. I attentively listened to the speeches of prime minister Lapid and minister of foreign and european affairs Mr. Ivan Korčok. The messages that came across from both speeches were one of friendship, mutual admiration and excellent bilateral relationship. I want to congratulate both ambassador Igor Mauks and ambassador Eitan Levon for their great role to enhance the collaboration between our countries. I'm particularly indebted to ambassador Mauks for the frequent meetings in Tel Aviv. Allow me to conclude this message by thanking you for the great honour you bestowed on me which I'm receiving also behalf of my family members who together with me generously support our budget, my colleagues on the board, our CEO Mr. Philip Carmel and all our dedicated staff members and by delivering to all of you the blessing from Jerusalem and Zion. God bless the Slovak republic, God bless its political leaders, God bless its security forces and each and every one of its citizens. I can not conclude my words without quoting words from prophet Isaiah. In hebrew: (hebrejské výrazy). I pray to God that this prophecy shall soon be fulfilled. Nation will not lift a sword against the nation and they will no longer learn to fight. Thank you very much."

12:28:00 – 12:34:37

- tlmočník interpretuje predošlé slová oceneného rabína **v slovenskom jazyku:**

Tlmočník: „Vážená pani prezidentka, pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky, vážený pán predseda vlády, vážení hostia. Stojím tu v tomto starobyľom a významnom meste Bratislava a som úplne dojatý a stojím úplne v pohnutí. Mieša sa vo mne pocit radosti, ale aj smútku. Ako všetci viete, som priamym potomkom veľikána svetovej Tóry osvieteného Chatama Sófera, ktorý osvetlil a stále osvetľuje celý židovský svet svojimi mnohými knihami komentárov k Tóre a svojimi halakhickými rozhodnutiami. Chatam Sófer prišiel do Bratislavy pred 215 rokmi a založil tu v Bratislave rabínovskú dynastiu Sóferovcov na obdobie 136 rokov, pričom on a jeho potomkovia viedli bratislavskú ješivu. Po týchto 136 rokoch bola, bohužiaľ, živá židovská komunita v celej Európe, vrátane Slovenskej republiky, spolu s piliermi Tóry, brutálne vyhladená. Žiada sa mi dodať však, že bratislavská ješiva má svoje pokračovanie v ješive Pressburg, ktorá naďalej funguje aj s našou záštitou v Izraeli. Posledným z dynastie Sóferovcov v Bratislave bol môj zosnulý starý otec, známy Cheshev Sofer, otec mojej matky. Aj moja matka sa narodila v tomto meste v roku 1931 a spolu s otcom, matkou a súrodencami bola v roku 1943 nútená utiecť z mesta, ktoré sa im tak hlboko vrylo do srdca, len preto, aby si zachránili život. Hoci bola moja mama 12 ročné dievča, keď odišla, spomienky na život v Bratislave, na život v Tóre, aj na vzájomnú úctu medzi židmi a nežidmi, na skvelú kultúru a morálku, nikdy neopustili jej myseľ a jej srdce. Bolo akoby jej životným poslaním sprostredkovať svojim deťom a najmä mne, ako najstaršiemu synovi, všetko to, čo v Bratislave počas svojho detstva zažila. Vždy zdôrazňovala, aby si obyvatelia Bratislavy nesmierne vážili jej otca a starého otca, ako rabínov mesta. Dostávalo sa im veľkej úcty a správali sa k nim ako ku kráľom. A dnes sa vraciam do tohto mesta pri príležitosti, ktorá skutočne prináša celému svetu tri dôležité posolstvá. Prvým posolstvom je, že 950 židovských cintorínov, ako mi povedal pán Duda, v Slovenskej republike zostalo úplne opustených a neudržiavaných, len preto, že židovské komunity a spoločenstvá, ktoré cintoríny založili už nejestvujú, aby sa o ne mohli postarať. Holokaust je taká silná bolesť, ktorá by mala ležať v mysli každého človeka, aby ho oplakal a zároveň, aby sa z neho poučil a vyvodil závery. Ľudské, humánne závery, aby každý zostal ostražitý tak, aby si zachoval svoju ľudskosť a humánnosť a tvár človeka a nie dravého zvieraťa. Tým druhým posolstvom je posolstvo o empatii, a to sa delí na dve čiastkové

posolstvá, pričom každé z nich je nemenej dôležité. V tej prvej časti je činnosť našej organizácie ESJF na záchranu ešte prežívajúcich cintorínov vo východnej a strednej Európe, z ktorých mnohé sú bohužiaľ bez náhrobných kameňov, a to je silným posolstvom empatie. Naše obnovovanie týchto cintorínov je posvätná a oddaná činnosť, pri ktorej príjemcovia, zosnulí, nemôžu oplácať a odmeňovať službu, ktorú dostávajú. Záchrana, ochrana a zachovanie cintorínov a vrátenie dôstojnosti miestu, ktoré si občania za dobré peniaze kúpili, je veľmi dôležité. Vieme, že táto činnosť bude nakoniec odmenená všemohúcim Bohom. Naše aktivity na Slovensku zahŕňajú doteraz obnovu dvoch židovských cintorínov a tento rok sa k nim pridajú ďalšie tri. Začínáme cintorínom v Podolínci, ktorý začíname čistiť a oplocovať a zároveň mapujeme celé Slovensko a zaznamenávame polohu jednotlivých židovských cintorínov. Zatiaľ sme zmapovali polovicu územia a zaznamenali 340 takýchto pietnych miest. No a tá druhá časť tohto posolstva sa týka empatie. Empatie, ktorú vaša krajina prejavila, keď mi udelila štátnu cenu za naše aktivity, aby preukázala uznanie našim minulým, súčasným a budúcim úspechom v prospech židovských cintorínov a jasne tak Slovenská republika preukazuje význam empatie tým najhlasnejším možným spôsobom. Rozdiel medzi sympatiou a empatiou je v tom, že sympatiu prejavujete voči situácii, ktorej ste svedkami a vaša láskavosť vám bráni nechať takúto situáciu bez povšimnutia. Naopak súciti alebo empatia je mimoriadna láskavosť, pri ktorej cítite bolesť druhých, aj keď sú od vás ďaleko a veľmi vzdialení, ale vaše srdce je také veľké, že ich bolesť je aj vašou bolesťou. No a pri tejto poznámke využívam túto príležitosť, aby som nahlas vyjadril bolesť, ktorú nosím vo svojom srdci a som si istý, že hovorím za väčšinu života obyvateľov tohto sveta, ktorí cítia túto bolesť za stratu života ukrajinských a ruských vojakov a občanov. S empatiou, ktorú využívame pri našich každodenných činnostiach pri starostlivosti o česť zosnulých, odtiaľto vyzývam aj medzinárodné spoločenstvo, aby urobilo všetko preto, aby nám umožnilo priviesť späť do Izraela dve telá izraelských vojakov zabitých v Gaze pred ôsmimi rokmi, Hadara Goldina a Orona Shaula. Rovnako sa zaväzujeme zachovať a rešpektovať ich právo byť riadne pochovaní v Izraeli. Mal som tú česť zúčastniť sa na slávnostnom otvorení slovenského inštitútu v Izraeli, v Jeruzaleme. Pozorne som počúval vystúpenia premiéra Lapida a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí pána Ivana Korčoka. Z oboch prejavov vyplynulo posolstvo priateľstva a vzájomného obdivu a vynikajúcich bilaterálnych vzťahov. Chcem zablahoželať pánovi veľvyslancovi Igorovi Mauksovi a pánovi veľvyslancovi Eitanovi Levonovi za ich veľkú úlohu pri posilňovaní spolupráce medzi krajinami. Osobitne som zaviazaný veľvyslancovi Mauksovi za naše časté stretnutia v Tel Avive. Cítim sa osobne zaviazaný prispieť čímkoľvek, čo bude v mojich silách pre veľké priateľstvo našich krajín. Dovoľte mi na záver môjho posolstva udeliť vám požehnanie z Jeruzalema a Sionu. Boh požehnaj Slovenskú republiku, jej politických predstaviteľov, jej bezpečnostné zložky a každého jedného jej občana. Ďakujem veľmi pekne.“

- predstavenie 6. laureáta: prezident Rudolf Schuster
- prevzatie ceny a príhovor: Peter Schuster, syn R. Schustera
- záverečné slová ceremoniálu
- hymnické pieseň *Kto za pravdu horí*

12:43:04 koniec ceremoniálu udeľovania štátnych cien J. M. Hurbana

- zvukovo-obrazový predel
- upútavkový blok (Slovenský panteón: Ľudovít Štúr, Cesty Slovenskom, Rodná zem)
- upútavka na seriál *Ochranca*

- zvukovo-obrazový predeľ
- upútavka na večerný program Dvojky

12:44:59 koniec monitorovaného záznamu